Diarrhoea
37 E 35.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE LIENTERIA:

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex auctoritate reverendi admodum viri

D. GULIELMI WISHART, S. T. D.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICAE decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,
ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

JOHANNES SCANLAN, HIBERNUS.

Ad diem 21 Junii, hora locoque ſolitis.

——— *non hîc cibus utilis aegro.* OVID.

EDINBURGI:
Apud HAMILTON, BALFOUR, et NEILL.
M, DCC, LI.

PATRUO SUO,

FRANCISCO JENNINGS,

EQUITI AURATO,

APUD

STOCKHOLM,

BENEVOLENTIA ET MORUM PROBITATE

CONSPICUO,

HASCE STUDIORUM SUORUM PRIMITIAS

SACRAS VULT

JOHANNES SCANLAN.

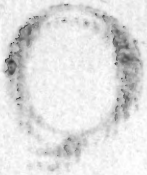

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE —LIENTERIA.

QUONIAM nervis tam plurimis ditatur ventriculus, ut haud dubitaverit Helmontius ſedem animae ibi collocaſſe; et quoniam corpus ſuſtinendo neceſſariam parat materiem, colligere fas eſt, ſi viſcus tam nobile morbo corripiatur, aegrum in magno vitae periculo verſari: nec gravior hoc quiſquam eſt, de quo nunc verba facturus ſum, Lienteria ſcilicet, qua cibi parum mutati per alvum excernuntur. Obſervavit Lommius *, quod " non leviter ea quoque terrere alvi " fluxio debet, qua non ſinceriores ut in diarrhoea, ſed " epulae, potioneſque ſine dolore crudae, inaequales, a- " quoſiſſimae ſic cito dejiciuntur, ut nihil fere de forma " amiſerint ſua, citra ſanguinis aliquem aut bilis com- " plexum."

VETUS hicce morbus, a medicis Graecis λειεντερία, quaſi λειότης τῶν ἐντέρων, Latinis *Lienteria*, nominatur.

ANTI-

* Obſervat. medic. lib. 11. p. 156.

ANTIQUIORES nonnulli Lienteriam et Caeliacam affectionem pro eodem morbo habuerunt, ſed perperam; in priore enim, alimenta * defluunt cruda, et inaequalia; in altera vero, chyli ſpeciem adepta †, laevia, aequalia, ſuique ſimilia; inteſtina pro ſede ſua haec agnoſcit, ventriculum illa.

CAUSAE hujus mali remotiores ab auctoribus recenſitae, ſunt vulnera, inflammationes, ulcera; frequentius vero memoratae, acria ingeſta, ſucci pravi, aliaque ejuſmodi; conſtitutio aeris epidemica, atque ſumma ventriculi laxitas; idque bifariam, vel ſuo, vel externo, ſeu aliarum partium vitio. Teſtatur Fernelius ‡, "quod aliarum partium conſenſu Lienteria fit, quum ab illis vitium aliquod in ventriculum incidit; et ſaepe animadvertimus, pulmonum vomicam, renumque ſuppurationem, tetro malignoque nidore in ventriculum effuſo, gravem peperiſſe Lienteriam."

SEQUITUR ‖ nonnunquam ciborum minus ſubactorum praematura per alvum dejectio, a lumbricis in ventriculo et inteſtinis detentis; qui ſenſiles horum tunicas mordentes, ventriculum nimis ſtimulant, et adeo periſtalticum accelerant motum, ut quae ingeſta ſint, haud in chylum convertere valent; ſicque fere cruda excernuntur alimenta: atque hac

* Vid. Boerhaav. Pathol. p. 401.
† Ibid.
‡ de part. morb. et ſympt. lib. vi. 598.
‖ River. tract. de morb. infim. ventr. cap. xv. 182.

hac de causa fit, quod pueri, et juvenes lumbricis scatentes, excrementa subalbida, utpote chylo crudiori commixta, saepe deponunt.

Indies accidit, ut aere vitiato, corpora, animique functiones mirifice turbentur, et epidemice grassentur saevissimi morbi; inter quos lienteriam recensent ex antiquioribus plurimi. Haec habet Nicholas Piso, "saepe hic morbus corrupto coelo, in populum grassatur:" et dixit Fernelius *, "quod perversa coeli constitutio, popularem saepe lienteriam promovet." Quam enim ad vitam necessarius sit aer, neminem latet; purus, vitae humanae summum est praesidium; quod Hoffmanni sententia confirmatur, "nihil profecto, inquit, si ab animi motu discesserimus, ad "sanitatem, et vitam, ac valetudinem prosperam tuendam "plus confert, quam superius illud pabulum, ac elementum commune, quo omnia animantia opus habent." Si vero impurus sit aer, et vaporibus nocivis inquinatus; humores jam depravatos magis corrumpit, redditque acriores.

Alimenta eruda voraciter ingesta, multum damni oeconomiae animali inferre queant; non enim qualitate tantum peccare possint, sed quantitate etiam immodica; quae et ventriculum gravant, et a viribus viscerum chylopoieticorum

* De morb. cognoscend. et curand. lib. 3. p. 63.
† Loco citato.
‡ Opera omnia tom. v. p. 316.

rum ſubigi nequeunt. Obſervavit Van Swieten *, " quod " quando nimia ciborum copia diſtentus fuit ventriculus, " his expulſis ſaepe omne fere robur amittit, et quaſi para- " lyticus fit; neque tantum fibrae muſculares ventriculi " ſubſtantiam conſtituentes tunc debilitantur, verum et ipſa " ejus orificia reſolvuntur; unde ingeſta poſtea alimenta in " flaccido quaſi ſacco haerent, et reſpirationis motu, per " pylorum cito tranſeunt in inteſtina, nullam in ventriculo " fere mutationem paſſa."

Signa hujus morbi diagnoſtica, maxime ab alvi excretione deſumuntur; alimenta enim ſubalbida, parum mutata, nulla commixta bile aut ſanguine excernuntur: nonnunquam vero prorſus cruda, more bubili ſtercoris laevia, et foetida, quae mortis praeſagia ſunt.

Si humores pravi, aut hujuſmodi alia, ortum praebeant morbo; ardor totis hypochondriis ineſt, ingens urget cibi faſtidium; adeſt febris, ſitis, et ſenſus doloris; et diu ſubſiſtente malo, in dyſenteriam tranſmutatur.

Apthae nonnunquam fauces, oeſophagum, ventriculum, et canalem integrum inteſtinalem occupant; quae gangraenae inſecuturae ut plurimum praenunciae ſunt. Dixit ‡ " Galenus, ab acribus humoribus fieri in ventriculo ulce- roſam

* Comment. in aphor. Boerhaav. p. 134.
† Lommius. loco citato.
‡ De locis affect. lib. vi.

" roſam diſpoſitionem, eo modo, quo apthae in ore pue-
" rorum conſueverint."

Relaxatis ventriculi fibris, ingeſta ſine dolore cruda, et parum de forma amiſſa, cito dejiciuntur; quibus potiſſimum notis a caeliaca affectione diſcerni notavimus. Sed a lumbricis in primis viis detentis, ſi ortum acceperit morbus; per propria horum ſigna deſignatur.

Quoniam fere omne quod aſſumtum eſt ſtatim ejicitur, et parum nutrimenti in ſanguinem fertur; haud dubitandum eſt, corpus marceſcere; et ſi diu protrahatur morbus, de prognoſi judicium ferre non erat difficile; ſatis ſuperque enim patet, atrophiam, hydropem, cahexiam, tabem, et ſi quae his graviora ſuperſint mala, abhinc oriri; et quam maxime ipſam periclitari vitam.

Si exulceretur os *, modoque rubeat facies, modo liveſcat, et maculis quaſi diverſis obducta ſit; ſi ſordidus, et rugoſus reddatur venter; lethi imminet hora, et praeſertim ſi corpus annis confectum occupaverint; a teneris enim aetatibus facilius depellitur malum.

Si autumno incipiens ad hyemem uſque ſe protrahat hicce morbus, difficilius omnino curatur; et dyſenteriae ſuperveniens, ab Hippocrate † pro ſigno lethali habetur,

* Lommius, loco jam citato.
† Hip. aphor. 43. ſect. vi.

ὀκόσοι σπληνώδιες, ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τυτθοῖσιν, ἐπιγενομένης μακρῆς τῆς δυσεντερίης, ὕδρωψ ἐπιγίνεται, ἢ λειεντερίη, ἢ ἀπόλλυνται. Sicuti, etiam haec habet Nicholaus Piſo *, "ſi poſt diarrhoeam, "dyſenteriam, aut longum morbum fiat, lethalis eſt." Minus vero portendit periculi; ſi recens, a cauſa minus gravi pendeat, lumbricis puta, vel pravorum ciborum uſu, aut caeteris hujuſmodi; et ſi etiam diu duraverit, ſpem fovere jubet Cous ille ſenex†, acido ſuperveniente ructu, ἐν τῇσι χρονίῃσι λειεντερίῃσιν ὀξυρεγμίη ἐπιγιγνομένη, μὴ γενομένη πρότερον, σημεῖον ἀγαθόν.

NUNC ad methodum medendi perventum eſt,

SI acres et mordaces ſucci in ventriculo et inteſtinis redundantes ortum praebuerint morbo, ut e corpore eliminentur, emetica et cathartica indicata ſunt; haec vero eligenda, quae non ſolum acrem colluviem e primis viis ejiciant; ſed quae, praeterea, fibras debiles, ſtimulo miti, aromatico, corroborare queant, propinetur igitur emeticum ex ipecacuana, ſemel, vel bis, vel quoties indicatur; Hippocrates‡ vero nos monet, ὀκόσοισι κοιλίαι λειεντεριώδεες, χειμῶνος φαρμακεύειν ἄνω, κακόν. Poſtea parvae exhibendae ſunt doſes, rhabarbar. elix. ſacr. tinct. ſacr. infuſ. amar. &c. hoc praeterea notandum, quod paucis calomel. granis ſimul exhibitis, multum profuerint.

FOMITE morboſo per emetica et cathartica eliminato, morbi ſolutio, vel magna ſaltem imminutio ſequitur: ad tubum vero alimentarem, forte a viribus morbi utcunque labefactum,

* Loco jam citato.

† Aphor. 1. ſect. ſup. citat.

‡ aphor. 12. ſect. 4.

labefactum, reſtaurandum: in diebus a purgatione liberis, hauriat aeger, bis de die, unc. ii. vel iii. aq. calcis; et in ſingulis aquarum hauſtibus, guttulae aliquot vini chalybeati, aut tincturae martis, exhibeantur.

Si a ſumma vero ventriculi imbecillitate ortum praeſertim duxerit morbus, primo conveniunt emetica leniora, et cathartica roborantia ex rhabarbaro; quorum ope ſimul expurgentur, et utcunque reſtaurentur ventriculus et inteſtina. Poſtea, medicamentis amaris, et aſtringentibus, roboranda ſunt haec viſcera; tonuſque debitus eorum conciliandus; qualia ſunt, rad. gentian. ſummit. centaur. minor. cort. aurant. cort. Peruvian. croc. mart. aſtring. vin. chalybeat. elix. vitriol. aq. minerales, chalybeatae, et Briſtolienſes; quae poſt morbum fugatum, aliquamdiu uſurpandae ſunt ad ejus reditum praecavendum.

Praeterea cauſae hujus morbi remotiores antea recenſitae maxime vitandae ſunt; ſique aer in culpa fuerit, hic mutandus eſt; et in locis humidis, paludoſis, frigidis ſi teneatur aeger, hujuſmodi atmoſpherae pravi effectus quodammodo praecaveri poſſint; ope ignis accenſi, ac per ligna ſicciora, aromatica, uti guiacum, ſaſſafras, aliaque id genus, nutriti.

Somnum nimis longum evitet aeger; durante enim ſomno, muſculi voluntarii in ſtatu torpido jacent inertes, et corpus dum in lecto ſternitur, tanquam in balneo vaporis laxatur.

Accipe

Accipe nunc, victus tenuis quae, quantaque secum
Afferat. In primis valeas bene: nam variae res
Ut noceant homini, credas, memor illius escae,
Quae simplex olim tibi sederit. At simul assis
Miscueris elixa, simul conchylia turdis;
Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum
Lenta feret pituita.——— HORAT.

CIBUS sit parcus, coctu facilis et levis, et modicus ejus usus quam maxime convenit; dictum enim est, cum de morbi causis egimus, a crapula et ingluvie hunc saepius oriri. Eam igitur ciborum copiam, quam ventriculus facile subigat et coquat, sumere licet; quod ultra ingeritur, auctore Hippocrate *, nocet, ὁκὼ ἂν τροφὴ παρὰ φύσιν πλείων ἐσέλθῃ, τοῦτο νοῦσον ποιέει

CORPORIS exercitia hîc minime spernenda sunt, sed si adeo debilis sit aeger, ut corpus exercere haud valeat; cum linteo asperiore frictio vices ejus quodammodo supplebit.

BIBAT vinum Rhenanum seu Gallicum, aqua minerali bene dilutum; evitet immodicos animi affectus, et omne, quod flatus et aciditates, in primis viis producere queat.

Ἀλλὰ πόλυ τε μέτρον, ἢ σίτυ, γυμνασίων τε
Ποτῶνδαι· μέτρον δὲ λέγω τόδ' ὄ μὴ σ' ἀνιήσι. PYTHAG.

SI his demum morbi symptomata feliciter evanescunt, balneo utatur frigido, quoties ferant vires; hic vero maxime cavendum, ne nimis mature usurpandum sit.

* Aphor. 17. sect. 2.

FINIS.